SPRAWDZIAN · JĘZYK POLSKI

Sprawdzian z pozytywizmu **Grupa A**

Epoka w literaturze polskiej, lata 1864–1890

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 24

10 zadań, 24 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Który utwór NIE należy do literatury pozytywizmu?

(A) Nad Niemnem
(B) Lalka
(C) Potop
(D) Wesele

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Które problemy społeczne porusza Prus w noweli „Kamizelka"?

[A] analfabetyzm chłopów
[B] alkoholizm
[C] emancypacja kobiet
[D] asymilacja Żydów
[E] choroba przy braku pieniędzy na leczenie
[F] bieda miejska

Zaznacz wszystkie poprawne odpowiedzi.

Zadanie 3. (0–4 pkt)

Dopasuj miejsca i sytuacje z paryskiego pobytu Wokulskiego do ich symbolicznego znaczenia.

1. Narady z kontrahentami Suzina	...	A. Możliwość kariery naukowej
2. Pokój Wokulskiego w Grand Hotelu	...	B. Symbol porządku i cywilizacji
3. Ulice i plan Paryża	...	C. Świat interesów i pieniądza
4. Laboratorium profesora Geista	...	D. Miejsce samotności i tęsknoty za Izabelą

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Dopasuj wydarzenia do miejsc, w których się rozegrały.

1. Wyścig konny i wyzwanie barona na pojedynek	...	A. Paryż
2. Spacery z Izabelą po ruinach zamku	...	B. tor wyścigowy w Warszawie
3. Spotkanie z profesorem Geistem	...	C. sąd warszawski
4. Proces o lalkę	...	D. Zasław – ruiny zamku niedaleko posiadłości prezesowej

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 5. (0–2 pkt)

Uzupełnij luki, wybierając wyrażenia z listy.

Akcja powieści rozgrywa się w czasie najazdu szwedzkiego na Rzeczpospolitą w połowie (1) _____ wieku, a klasztor broniony przez księdza Kordeckiego znajduje się w (2) _____.

(1) XVIII / XVII / XV / XVI
(2) Krakowie / Częstochowie / Wilnie / Gnieźnie

Zadanie 6. (0–4 pkt)

Uzupełnij luki, wybierając wyrażenia z listy.

Po zerwaniu z Izabelą Wokulski najprawdopodobniej popełnił (1) _____, wysadzając w powietrze (2) _____. Świadczy o tym (3) _____ z napisem Non omnis moriar. Rzecki (4) _____ w swoim mieszkaniu, nie doczekawszy się wiadomości od Wokulskiego.

(1) oszustwo / samobójstwo / morderstwo / zdradę
(2) laboratorium Geista / zamek w Zasławiu / kamienicę Łęckich / dworzec w Skierniewicach
(3) obelisk / kamień / krzyż / medalion
(4) zabił się / umarł / oszalał / zaginął

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Wymień trzy powody, dla których Raskolnikow zabił lichwiarkę.

Zadanie 8. (0–2 pkt)

Wymień trzy miejsca w Petersburgu, które są ważne dla akcji powieści.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego baron Dalski wyzwał Starskiego na pojedynek.

Opisz powód pojedynku i jego konsekwencje. (30-50 słów)

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, kim była pani Wąsowska i jaką rolę odegrała w życiu Wokulskiego.

Opisz postać pani Wąsowskiej i jej relacje z Wokulskim. (30-50 słów)

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/polski/pozytywizm

SPRAWDZIAN · JĘZYK POLSKI

Sprawdzian z pozytywizmu **Grupa B**

Epoka w literaturze polskiej, lata 1864–1890

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 24

10 zadań, 24 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Co wiadomo o losie Wokulskiego z zakończenia powieści?

Ⓐ wyjechał na stałe do Paryża i zamieszkał tam pod przybranym nazwiskiem
Ⓑ został naukowcem u Geista i pracuje nad metalem lżejszym od powietrza
Ⓒ ożenił się z Izabelą, która po zerwaniu ze Starskim zmieniła zdanie
Ⓓ jego los pozostaje niewyjaśniony – widziano go, jak szedł do ruin zamku w Zasławiu, które wkrótce potem wyleciały w powietrze

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Dlaczego Sonia stała się prostytutką?

Ⓐ Z rozpaczy po nagłej śmierci ojca Marmieładowa
Ⓑ Została do tego zmuszona przez Raskolnikowa
Ⓒ Z własnego wyboru, pragnąc łatwego i wygodnego życia
Ⓓ Aby wykarmić głodujące rodzeństwo i chorą macochę

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–4 pkt)

Dopasuj postaci z „Lalki" do ich charakterystyk.

1. Maruszewicz	…	A. życzliwa, zaradna kobieta porzucona przez zaginionego męża
2. Helena Stawska	…	B. zubożały arystokrata
3. Tomasz Łęcki	…	C. żydowski lekarz i naukowiec
4. doktor Szuman	…	D. zdeklasowany szlachcic i oszust

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Dopasuj utwór pozytywistyczny do jego autora.

1. Lalka	…	A. Bolesław Prus
2. Nad Niemnem	…	B. Henryk Sienkiewicz
3. Potop	…	C. Maria Konopnicka
4. Mendel Gdański	…	D. Eliza Orzeszkowa

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 5. (0–2 pkt)

Uzupełnij luki, wybierając wyrażenia z listy.

Główny bohater powieści, który w trakcie wojny walczy pod przybranym nazwiskiem (1) _____, na początku wspiera zdrajcę kraju, wojewodę wileńskiego o nazwisku (2) _____.

(1) Zagłoba / Babinicz / Billewicz / Skrzetuski
(2) Sapieha / Czarniecki / Lubomirski / Radziwiłł

Zadanie 6. (0–4 pkt)

Uzupełnij luki, wybierając wyrażenia z listy.

Tomasz Łęcki to (1) _____ arystokrata, który utracił majątek z powodu (2) _____ i własnej rozrzutności. Ma córkę o imieniu (3) _____, która jest obiektem miłości (4) _____.

(1) zamożny / przedsiębiorczy / oszczędny / zubożały
(2) powodzi / sporu sądowego / wydarzeń politycznych / pożaru dworu
(3) Helena / Florentyna / Izabela / Joanna
(4) Rzeckiego / Wokulskiego / Szlangbauma / Suzina

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego Stanisław Wokulski wyjechał do Bułgarii.

Podaj powód wyjazdu Wokulskiego do Bułgarii i wyjaśnij, co chciał osiągnąć. (30-50 słów)

Zadanie 8. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego Wokulski kupił kamienicę Łęckich za wygórowaną cenę.

Podaj powód zakupu kamienicy i cenę, którą zapłacił. (30-50 słów)

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego Wokulski zorganizował aplauz dla Rossiego.

Podaj powód zorganizowania oklasków i wyjaśnij cel tej akcji. (30-50 słów)

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, jak w opowiadaniu „Gloria victis” Orzeszkowa przedstawia postawę powstańców styczniowych.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/polski/pozytywizm

Sprawdzian z pozytywizmu

Grupa A

1. (1 pkt) **D**

2. (1 pkt) **E, F**

3. (4 pkt) **1–C, 2–D, 3–B, 4–A** — po 1 pkt za parę

4. (4 pkt) **1–B, 2–D, 3–A, 4–C** — po 1 pkt za parę

5. (2 pkt) **(1) XVII; (2) Częstochowie** — po 1 pkt za lukę

6. (4 pkt) **(1) samobójstwo; (2) zamek w Zasławiu; (3) krzyż; (4) umarł** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Raskolnikow zabija Alonę Iwanownę z kilku współistniejących motywów, które Dostojewski splata ze sobą celowo, ukazując złożoność ludzkiej psychiki. Pierwszym powodem jest motyw utylitarny — Raskolnikow przekonuje siebie, że lichwiarka to „wesz", pasożyt społeczny, a jej śmierć przyniesie pożytek wielu ludziom (np. uwolni od długów biednych studentów i rodziny). Drugim, kluczowym powodem jest sprawdzenie własnej teorii o „zwykłych" i „nadzwyczajnych" ludziach — Raskolnikow chce dowieść sobie, że należy do kategorii Napoleonów, którym wolno przekroczyć moralne prawo w imię wyższego celu. Trzecim motywem są pobudki czysto praktyczne i osobiste — bohater jest skrajnie ubogi, musi zdobyć pieniądze, a zabójstwo lichwiarki jawi mu się jako sposób na odzyskanie wolności finansowej i dokończenie studiów. Warto też pamiętać, że powieść Dostojewskiego powstała w 1866 roku i polemizuje z pozytywistycznym utylitaryzmem oraz nihilizmem — teoria Raskolnikowa jest właśnie literacką krytyką tych nurtów. Za pełne dwa punkty należy podać trzy wyraźnie różne motywacje, najlepiej odróżniając motyw ideologiczny (teoria o „nadzwyczajnych"), utylitarny (dobro społeczne) i osobisty (bieda, pieniądze).
Punktacja: Podanie trzech powodów zabójstwa (np. chęć zdobycia pieniędzy; sprawdzenie własnej teorii o „zwykłych" i „nadzwyczajnych" ludziach; przekonanie, że lichwiarka to „wesz", której śmierć przyniesie pożytek społeczeństwu) – wszystkie trzy poprawne (2 pkt); dwa poprawne (1 pkt); jeden lub żaden (0 pkt).

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Petersburg w „Zbrodni i karze" pełni rolę niemal osobnego bohatera — miasto jest duszne, zatłoczone i przytłaczające, co bezpośrednio wpływa na stan psychiczny Raskolnikowa. Do kluczowych miejsc akcji należą: ciasna komórka Raskolnikowa w zaułku w okolicy placu Siennego, mieszkanie lichwiarki Alony Iwanowny, gdzie dochodzi do zbrodni, oraz plac Sienny, na którym Raskolnikow klęka i całuje ziemię przed pójściem na komisariat. Ważną rolę odgrywa też komisariat (cyrkuł), w którym Raskolnikow mdleje, a potem przyznaje się do winy, mieszkanie Soni Marmieładowej, gdzie Sonia czyta mu fragment Ewangelii o wskrzeszeniu Łazarza, oraz Wyspa Wasiljewska, na której mieszka Razumichin. Za pełną odpowiedź należy podać trzy różne miejsca z krótkim uzasadnieniem ich roli w fabule.
Punktacja: Podanie trzech miejsc ważnych dla akcji powieści, np. Newy, Wyspy Wasiljewskiej, Prospektu Newskiego, kamienicy Raskolnikowa, komisariatu, mieszkania lichwiarki (2 pkt); podanie jednego lub dwóch takich miejsc (1 pkt).

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Baron Dalski wyzwał Starskiego na pojedynek, bo Węgiełek powiedział mu, że jego żona Ewelina poszła ze Starskim „w krzaki" podczas wycieczki do ruin zamku w Zasławiu. Baron postanowił się z nią rozwieść, a w pojedynku został lekko ranny.
Punktacja: wskazanie zdrady żony barona ze Starskim (1 pkt); informacja o rozwodzie lub rozstaniu (1 pkt)

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Pani Wąsowska to młoda, piękna wdowa z arystokratycznego towarzystwa, przyjaciółka Izabeli Łęckiej. W Zasławku u prezesowej flirtowała z Wokulskim, a później pośredniczyła między nim a Izabelą i próbowała ich pogodzić, sama okazując mu zainteresowanie.
Punktacja: określenie jako młoda, piękna wdowa z kręgu arystokracji, przyjaciółka Izabeli (1 pkt); wskazanie jej roli wobec Wokulskiego: flirtowała z nim w Zasławku, pośredniczyła między nim a Izabelą i próbowała ich pogodzić (1 pkt)

Grupa B

1. (1 pkt) **D**

2. (1 pkt) **D**

3. (4 pkt) **1–D, 2–A, 3–B, 4–C** — po 1 pkt za parę

4. (4 pkt) **1–A, 2–D, 3–B, 4–C** — po 1 pkt za parę

5. (2 pkt) **(1) Babinicz; (2) Radziwiłł** — po 1 pkt za lukę

6. (4 pkt) **(1) zubożały; (2) wydarzeń politycznych; (3) Izabela; (4) Wokulskiego** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Wokulski wyjechał do Bułgarii podczas wojny rosyjsko-tureckiej, aby jako wojskowy dostawca zarobić majątek. Pieniądze były mu potrzebne, by zbliżyć się do Izabeli Łęckiej, w której był zakochany bez pamięci.
Punktacja: wskazanie, że wyjechał zarobić majątek (1 pkt); wyjaśnienie, że chciał zdobyć Izabelę Łęcką (1 pkt)

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Wokulski kupił kamienicę Łęckich za 90 tysięcy rubli, choć na licytacji nikt nie dałby więcej niż około 60 tysięcy. Nadpłatą (ok. 30 tysięcy) chciał zapewnić posag Izabeli i pomóc jej zubożałej rodzinie, w której córce był zakochany.
Punktacja: wskazanie, że chciał pomóc rodzinie Izabeli (1 pkt); podanie, że zapłacił 90 tys. rubli, choć dom był wart ok. 60 tys. (nadwyżka miała stanowić posag Izabeli) (1 pkt)

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Izabela zachwycała się włoskim tragikiem Rossim – był jej ideałem jeszcze z Paryża. Wokulski urządzał mu klakę i znosił do teatru prezenty, aby sprawić jej przyjemność – wszystkie jego działania były podporządkowane zdobyciu serca Izabeli.
Punktacja: wskazanie, że Izabela zachwycała się Rossim (1 pkt); wyjaśnienie, że Wokulski chciał sprawić jej przyjemność (1 pkt)

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: W opowiadaniu „Gloria victis" Orzeszkowa przedstawia powstańców styczniowych jako bohaterów tragicznych, ale niezłomnych, godnych najwyższego szacunku i chwały mimo klęski. Kluczowym elementem odpowiedzi jest wskazanie, że pisarka ukazuje ich postawę przez pryzmat romantycznego heroizmu — walczyli w imię wolności ojczyzny, świadomi nieuchronnej przegranej, lecz bez wahania poświęcali życie. Uczeń powinien odwołać się do konkretnych postaci, zwłaszcza Romualda Traugutta oraz młodego Marysia (Mariana), który symbolizuje idealizm i ofiarność młodego pokolenia ginącego za sprawę narodową. Ważny jest też narracyjny zabieg Orzeszkowej — historię powstańców opowiadają drzewa i wiatr, co nadaje ich poświęceniu wymiar wieczny, przekraczający śmierć i czas, a sam tytuł „Gloria victis" (Chwała zwyciężonym) wyraża paradoksalny triumf moralny pokonanych. Należy również podkreślić, że utwór wpisuje się w pozytywistyczną rehabilitację pamięci o powstaniu — Orzeszkowa, pisząc w warunkach cenzury carskiej, upominała się o godność i upamiętnienie powstańców, których czyn przez lata był przemilczany. Wskazówka egzaminacyjna: pamiętaj, by nie tylko nazwać postawę bohaterów (heroizm, poświęcenie), ale też uzasadnić ją konkretnymi przykładami z tekstu i odnieść do przesłania całego utworu.
Punktacja: Wskazanie heroicznej/ofiarnej postawy powstańców (gotowość do poświęcenia życia za ojczyznę, walka mimo przewagi wroga, świadomość klęski) (1 pkt); wskazanie duchowego wymiaru ich postawy lub gloryfikacji przez narratora/naturę (chwała poległych, utrwalenie pamięci, wzniosłość ofiary, tytuł jako paradoks — chwała zwyciężonym) (1 pkt).

Skala ocen (orientacyjna, 24 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	22–24 pkt
dobry (4)	18–21 pkt
dostateczny (3)	12–17 pkt
dopuszczający (2)	8–11 pkt
niedostateczny (1)	0–7 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/polski/pozytywizm**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.